

מסורת הש"ס

(א) [מוקפעת] זכחס פ"א (ה"ג), (ב) [נצי' מוקפעת לעיל ע"א: ד"ה למד], (ג) מנחת פא, (ד) מנהגים ד. זכחס לו, (ה) זכחס לו, (ו) גיטין כה. דברים לו, (ז) [נעיל פו. פת], (ח) גיטין כה. דברים לו, (ט) גיטין שס. דברים לו, (י) גילס פ: יומא מט: גיטין כה, (י) [נעזער ע"ך מי גרם מחזיקי דשה הוא מדבר שהוא מי חזר הדס כי הדס הוא הנפש ירי, (י) [מוקפעת פ"ו ה"ג], (מ) נראה שג"ל במוקפעת דפוסית, (נ) וכל הנחמס כהנא ל'נל, (ס) [דברים י], (ע) [ויקרא ד], (פ) כס"א ד"ו לפני ד"ה דלף, ולתא' מיות ממני גמ' להללן.

תורה אור השלם

1. ואם ימנעט הבית מלית משה וקלוק ווא ושבנו הקרב אל ביתו במוקפת נפשת איש לפי אכלו דברים על השה: שמות יב יד

הגהות הב"ח

(א) גמ' וימי כולוהו משה חד כהן: (ב) רש"י ד"ה וימי כי' מתחלה לשם מותר שהיא:

גליון הש"ס

גמ' חד כהן. ע"ל עד ע"א מוס' ד"ה שנתק: שם וימי מותר הפסח. ע"י לקמן נח ע"א דנשי' ד"ה ושי"מ יס דחוי: תוב' ד"ה ואלו פסח וכו' דתנאי דיא. ע"י נשער המלך פ"ח הל"ג מהלכות מנהגים:

הגהות מהר"ב רינשבורג

[א] רש"י וימי מותר הפסח וכו' וימי מנח' במוקפעת דזכחס. י"ב ע"ין שער התקן פ"ו מהלכות פסחיק' הלכה י"ח ד"ה דביות. אפ"ר מהלכות מעש'ין הלכה י"ג כולו ע"י מהלכות ק"פ הלכה ט: [ב] תוב' ד"ה ואלו פסח וכו' ונאין דורשין פלוגתא דתנאי ה"ל. י"ב ע"ין גיטין כוונתם כה שער המלך פ"ג מהלכות מעש'ין הלכה י"ג וע"ין ביצה דף כ ע"א במוס' ד"ה דלא וכו':

מוסף רש"י

וכי מפרשישן תחלה למותרות. שום קנות על מנת שיהא מותר וזכ (נחתום אפ) הא לא מליו מותרות אלא וזל או כספר ומותר כגון שאנר ראשונה והפירש אחרת ואח"כ נמלאת הראשונה (שם מכות), כל הניתנין על מזבח החיצון. עולה ושלמים ואשם טעונית שמי מתנות שזן ארבע (שבתות ד. ת. שבתן במתן אהת. ויקרא אהת (ובחיים אהת. כפר. אפי"ר קרית טעונית שמי מתנות ארבע (שם) דכתיב ודס זבחין יפקן. שפיכה אהת כשמשע (שבתות ד. ת. דכתיב כזו חוקין, וכזכר דכתיב זיה ואת דמס מוקין, וכל וזיקא מרחוק משמע שזורק מן הכלי למנחם למרחוק (ובחיים ד. ת. שבתן בשפיכה. עומד אלא היסוד ושזין (שם). על מי שיעלה מכס ראשון. יהא מנח עליו ואזי מקנה לו חלקן כשעת שחיתו (גיטין כה). כיוון שהכניס הראשון. לאחר שחטתו (שם). וזכר בחלקו. דלמתי' יס כזריה. דמשעת שחיתו היה לו חלק גמול פסח זו עליו, ומזכה את אחיו עמו. לימנות חלקו, ולקמיה מוקין לה שפיר (שם). כדי לזרזן במצות. אפי"ן המנח את כולן עליו משעת שחיתו והא דקאמר על מי שיעלה ראשון לחיותה אהא. כלומר נראה איה הוא ראשון ולא נמשך. דכתיב ואם ימנעט הבית מהיות משה, בחיותו של ש' ימנעטו כזר מחיותיה מי שהיה נמנה ורואה לימשך ולהמנות על אחר מוקין ידיו הימנו, עד שישחט. אכל לאחר שחטתו לא נמנין ולא נמשך. דכתיב ואם ימנעט הבית מהיות משה, בחיותו של ש' ימנעטו כזר מחיותיה, אלא לזרזן קאמר (דברים יז. שם) ובנים שלמים.

משום דליכא חזו ושוק. דשלמים שזרץ לינתן לכהן וא"ל לתת דהא כל חד וחד שמה האי הוי פסח ונמלא מאכליו לכהן שלא נמנה עליו: **וניסי כל חד וחד.** מנייהו חד כהן ונימניה אפסחו: ה"ג ויסי כולוהו

חמשה חד כהן דלא עבד פסח ונמניה כהדי כל חד וחד. דממה נפשך איכא חד דקא נפיק זיה ויאלל חזו ושוק של כולס: **דקא ממעט באכילה דשלמים.** בזמן אכילתו שאוכל את כולס ליום ויליה שזורף את הנוטר ואם שלמים הוא עדיין אינו נותר ונמלא שורף קדשים כשרים: **וניסי במותר הפסח.** מתחלתו ימנה עליו אם שלי תם היה זה יהיה מותר הפסח שהוא קרב שלמים והוא כפסח שנאכל ליום ויליה א' והכי תליא במוקפעת (דברים י). (הפסח שנתערב). ומשני אין מפרשישן קרבן מתחלה לשם (י) נותר שהיאך יכול להיות מותר הפסח והרי שם פסח לא חל עליו מעולם שהרי **זכר יאל: ונטרחו ויניסי במותר הפסח.** יבקשו אנשים שנתותרו להם פסח מי או מעות פסח ויקחו מהן בזמנא וימנה כל אחד על שלו ואם שלי בעל מטה היה הרי זה פסח ואם לאו הרי הוא כמות שהוא מותר הפסח לשלמים ונאכל ליום ויליה: **צני פמיכה.** וא"ל לסמוך על זה שמה פסח הוא וקא עביד עבודה נקדשים: **קרבן נשים.** לא צני פמיכה: **פסח צפירה.** נחת מן המזרח לקיר המזבח כנגד היסוד דפקא לן מתן דס דפסח מורס זבחין יפקן) במוקפת זכחס צ"ב ד"ש (דף לו). ובשלמים כתיבא וזיקא שזורק למרחוק מן המזרח למנח ואין מתן אכזב אלא כחטאת דכתיב זה (כאנצנו אכל ככל שאר קרבנות וזיקו כתיב חזרק כנגד הקרן עד שהדס ימתן לקיר מערבי וקיר דרומי: **לנחתלה נמי.** בנתמיה:

מתני' על מי שיעלה. משמע שאינו מננה עליו אלא הראשון: **ומנח את אחיו עמו.** בגמרא מפרש היכי מתמני ומתוך דאמנינהו אבוהו מעיקרא וכדי לזרזן קאמר שזרזו כל אחד להיות ראשון ויהיה הוא ראש לכל אחיו כולו עד ידו וכן הודיעם: **גמ' ש"מ יש כזריה.** קס"ד דלא אימנו אלא חד: **כדי לזרזן.** וכולן אימנו עליו זין ראשון זין אחרון: **פניא' נמי כזי.** דמשום זריות נקט: **מתני' נמי.** הרואה לימנות: **ומנשין.** הרואה לימשך: **עד שישחט.** אכל מששחט אין נמנין עליו ואין מושפין הימנו אפי' לר"ש דפליג ואמר עד שזיקא הא מוקיס דלימשך הוא דפליג אכל בלימנות מודה: **גמ' דאף על גב דנמנין עליו חזורה וזו חזרין ונמנין עליו חזורה אחרם.** כל חזורה שלימה שנימנו על פסח אחד ימשכו כולן ידיהו הימנו ודלא ככזי יהודה דאמר לקמן צ"ב. על שהיה טמא (דף טז). וכלצד שהיה א' מנני חזורה ראשונה קיים עליו: **מחלוקס לימשך.** כהיא קאמר ר"ש עד שזיקא: **אם ימנעט כזי.** אם בלא לימנעט ולימשך מהיות משה צעוד היותו לש' ימנעטו: **מחיותיה.** קודם גמר עבודתו: **מתני'**

אבות דאורייתא אמאי מוכה אחיו עמו דפשיטא שלא המנה כולס

האשה פרק שמיני פסחים

פ"א.

האי כהן היכי דמי אי דעבר פסח בו. וא"ת וינתי כהן קטן וש' לומר דעדיפא מינה פריך: **ונייתי מותר פסח.** לא כפי' הקוטרס שיקדיש לשם מותר אם שלו היה תם דזוה לא היה טועה האגמרא א' אלא נראה לר"י שיקדיש לפסח ואם בעל מוס שלו יאל כזה ואם לאו יהא מותר פסח ופריך ב' דלא הוי

מותר פסח אלא היכא שהופרש לגמרי לפסח וניתמור: **ונזרחו ונייתי מותר פסח.** וא"ת ואין יכשר מותר זה לפסח הא לקמן בפרק מי שהיה טמא (דף טז). פליגי רבי יוסי ורבי יהודה אי צנינן אחד מבני חזורה ראשונה אכל כ"ע מודו דאם נשאר שעה אחת צלל בעלים דלא חזו מו לפסח וי"ל הכא כשהפריש צ' פסחים לאחריות וניתמור לו א' דאינו נפסל משום שהניחואו יחיד וא"ת אכמי למאן דלא צני עקירה¹ שלמים לשם פסח קשית ועוד אין ימכרהו האמר לקמן המוכר עולתו ושלמיו לא עשה כלום וי"ל כיון דליכא אינש דלרין ליה לכ"ע צני עקירה כדלמרי' צנימז נשחט (נעיל דף טז). כגון שהיו בעלים טמאי ממס ואזי מותר פסח צנימז איירי דפירש בקוטרס אחי שפיר: **דאי"ל פסח ליום וליאה.** קשה לר"י דמתן פ"ק דזכרות (ד' ג.) כל הנאכלין ליום אחד מזותן עד שיעלה עמוד השחר וקאמר בגמרא (שם דף טז). ואילו אכילת פסחים לא קמני ורמיהו ק"ש והלל וכו' ואכילת פסחים מזותן עד שיעלה עמוד השחר ומאי קא פריך² והא הכא משמע דשיך לנימני גמי פסח יוס ויליה וא"כ הוי ככלל הנאכלין ליום ויליה דקמני התם וי"ל דהתם הוי ליה לנימני כהדיא לא אימא דנאכל עד עמוד השחר³ לאפוקי ממשע דאזוהו מקומן (זכחס דף טז): דקמני אינו נאכל אלא עד חלות והיינו מדאורייתא דומיא דלחריני וכיון דלא קמני ליה כהדיא ש"מ דסבר דאינו נאכל אלא עד חלות כמשי' לחזו מקומן: **ואי"ל פסח לא בעי סמיכה.** כזריא ליה סמיכה ככל כח

בעינן דאי לא צנינן אלא כל דכו' לא הוי עבודה נקדשים ב' ונאין דורשין (מגינה דף טז): פלוגתא ד' דתנאי היא: **הני מילי דיעבר.** וה"ה דאכילוהו אמרי' הכי אסמיכה ואמנתות ואנטור ותימנה וכו' כשציל דשמה יהיה נותר או משום סמיכה דלא מעכבא או לא יכשר מנתות הלכתן יכנס לזי ספק כרת וי"ל דטוב שדחה ספק כרת כשצ ואל תעשה ממנה שיעשו רוצם שלא כהוגן⁴ כי כזר רוצם עשו פסח: **אלא אי אמרת דלא אמנינהו בו.** מימה דצ"ב אין זין המודר (מדרס דף לו). מסיק רבי זירא אליצא דרבי יוחנן מהך משנה דשה לזית אבות לאו דאורייתא דאי דאורייתא אכזריה קאי ומנח להון⁵ והכא מוקי לה רבי יוחנן כדאמנינהו מעיקרא וי"ל דהכא ה"פ אי אמרת כשלמא דחשוד כאליו אמנינהו מעיקרא דאין זריכין מינוי והיינו טעמא דשה לזית אבות לאו דאורייתא שפיר אלא אי אמרת אינו חשוד כאמנינהו מעיקרא אלא זריכין מינוי דשה לזית קודם שחטה מדקאמר הריני שוחט על מי שיעלה מכס ראשון: **דעות**

ומנה את אחיו עמו. פיס'אין נמנין ומושפין את ידיהן ממנו עד שישחט ר' שמעון אומר עד שזורק הדר. ואוקימנא מחלוקת לימשך דתי' סבר מהיות משה, מחיותיה דשה, כלומר כיון שנשחט נעתק שם שה מעליו. ור' שמעון סבר מחיותיה דשה [הוא] מדבר שהוא חי, ואיהו זה, זה הדם שהוא הנפש. תניא נמי הכי נמנין ומושפין ידיהם ממנו עד שישחט ר"ש אומר [נמנין] עד [שזורק] [שישחט] ונמשכן עד שזורק הדרם. ומנה את אחיו עמו. פסיר. משום הכי מוכה את אחיו עמו (שם). נמנין. הרואה לימנות, ומושפין ידיהן ממנו. מחלוקת לימשך דתי' סבר מהיות משה, מחיותיה דשה, כלומר כיון שנשחט נעתק שם שה מעליו. ור' שמעון סבר מחיותיה דשה [הוא] מדבר שהוא חי, ואיהו זה, זה הדם שהוא הנפש. תניא נמי הכי נמנין ומושפין ידיהם ממנו עד שישחט ר"ש אומר [נמנין] עד [שזורק] [שישחט] ונמשכן עד שזורק הדרם.

עין משפט נר מצוה

פ"א מ"י פ"ג מהלכות מעשה הקרבנות הלכה 1 סמוע ע"ש קפ:
ד' ב' שם פ"ה הלכה ז':
י"ח ג' מ"י פ"ב מהלכות פסולי המוקדשין הל' א' ופי"ו הלכה א':
י"ב ד' מ"י פ"א מהלכות קרבן פסח הלכה ו' ופ"ג הלכה ט' ופ"ה מהלכות מעשה הקרבנות הלכה ז':
כ' ה' מ"י פ"ב מהלכות פסולי המוקדשין הלכה ז':
כ"ב ז' מ"י פ"ב מהלכות ק"פ הלכה ז':

מוסף תוספות

א. לומר כן שחולו קדושת מותר הפסח על הבהמה באמריה בעלמא אם לא תהיה מותר ממש. מוס' י"ב יג. ד"ה מוסין. וכן מפרשישן תחילה בהדיא. מוס' שלקן. ג. א"כ למוותרות. שם. ג. א"כ היה שם שלמים עליו בלא עקירה. שם. ד. מנא לן דלא קתני ליה. מוס' הא"ש דכזות ט. ד"ה ואילו. ה. דהכי זריק ואילו אכילת פסחים אי קתני בהדיא. מוס' שלקן. ו. מאי איכפת לן בפסח אי סומכין עליו פורתא אותו משחט... שם. ו. [ד.] ויהי הוא כמו ששוחט באיסור. שם. ו. דאיירי בלא מאנינהו. מוס' גיטין כה. ד"ה אי אמרת.

רבינו חננאל

וימי ויניתי במותר הפסח, פ"י פירשש ואימר אלו מותר פסח ויקנה ככש ויחנה ויניא אי ידיי בעל מוס נהוי האי פסח, ואי ידיי תם הוה להווי האי מותר פסח, דמותר נאכל ליום ויליה כפסח. ואמרין וכו' מפרשישן תחלה מותר אלא אם הקדימו עקרא. ואמרין ונטרה וינתי מותר הפסח, פ"י יבקש עד שימנא אדם שהפריש מותר פסח ויקנה ככש ונשתיירו אצלו מן המעות דמי ככש אחד והוא מותר הפסח, וקח המעות מאצל אותו האיש ויקנה בהן ככש ויחנה וימר, אם שלי היה בעל מוס לא פסח שלי, ואם שלי כשר היה זה הככש היה שלמים וכן כל חד וחד. ודחינן אמאי לא עבדו הכי משום סמיכה, דמותר הפסח אינו טעון סמיכה. ואלו שלמים טעונין סמיכה. התנות קרבן אנשים בו, ואסיקנא אימר דאמרין ונטרין מלעשות פסח שני דאיבעד, לדחינן אמאי לא מהדר ואי משכחין ואפשר להו למיעבד עבדו, ואי לא משכחין כלל פטריה. ואמר' האומר לבניו הריני שוחט הפסח על מי שיעלה מכס ראשון לירושלים כו' ש"מ יש ביהדיה, כדאמרין לעילא. אמר ר' יוחנן מתניתין בששחט עליהם כלם, וכי לא אמר להם כן אלא כדי לזרזן במצות. ודיקא מתני' כוותיה דקתני

ומנה את אחיו עמו. פיס'אין נמנין ומושפין את ידיהן ממנו עד שישחט ר' שמעון אומר עד שזורק הדר. ואוקימנא מחלוקת לימשך דתי' סבר מהיות משה, מחיותיה דשה, כלומר כיון שנשחט נעתק שם שה מעליו. ור' שמעון סבר מחיותיה דשה [הוא] מדבר שהוא חי, ואיהו זה, זה הדם שהוא הנפש. תניא נמי הכי נמנין ומושפין ידיהם ממנו עד שישחט ר"ש אומר [נמנין] עד [שזורק] [שישחט] ונמשכן עד שזורק הדרם.

משום הכי מוכה את אחיו עמו (שם). נמנין. הרואה לימנות, ומושפין ידיהן ממנו. מחלוקת לימשך דתי' סבר מהיות משה, בחיותו של ש' ימנעטו כזר מחיותיה, אלא לזרזן קאמר (דברים יז. שם) ובנים שלמים.